

Wetenschappers beginnen zich nu echt zorgen te maken over de vogelgriep

Geschreven Door [Rico Stevens](#)

De vogelgriep van 2022-2023 is officieel de ergste ooit. Sinds afgelopen winter zijn wereldwijd meer dan 200 miljoen vogels aan H5N1 gestorven (of afgemaakt). Een viroloog waarschuwt nu dat een nieuwe variant, die in staat lijkt om mensen te besmetten, met “het grootste belang” moet worden behandeld. Moeten we ons zorgen maken voor een nieuwe pandemie?

Heb jij recentelijk ook al gevloekt als je de prijs van een karton eieren zag? Sinds hoge inflatie ‘het nieuwe normaal’ is geworden zijn we wel wat gewoon qua supermarktprijzen, maar alles wat met gevogelte te maken heeft lijkt nog feller te zijn gestegen.

Een belangrijke factor daarin? H5N1, beter bekend als ‘de vogelgriep’.

Het virus hield de afgelopen maanden bijzonder lelijk huis. Enorme populaties vogels werden besmet, en de huidige uitbraak wordt bestempeld als ‘aanzienlijk erger dan wat we in het verleden al zagen’.

Maar goed, dure eitjes en prijzige kipfilets tot daaraan toe. De vraag is vooral: hoe bezorgd moeten wij *zelf* zijn over dit virus? We hoorden namelijk al heel wat waarschuwingen van virologen, waaronder de boodschap dat deze variant wel eens de volgende dodelijke pandemie kan worden.

Het gaat intussen immers niet meer alleen over vogels. Het virus werd ook vastgesteld bij een hele reeks zoogdieren, waaronder katten, vossen, otters, zeehonden, en in een nertsenfokkerij in Spanje. We hebben zelfs al een (klein) aantal gevallen bij mensen gezien, waaronder vorige week nog de dood van een 11-jarig Cambodjaans meisje.

Dat is ongetwijfeld zorgwekkend, maar de meeste wetenschappers benadrukken dat er voorlopig geen reden tot paniek is. *Nog* niet.

Zieke bontjassen

De dood van het meisje is niet zozeer wat virologen momenteel erg alert maakt. Ze komt uit een boerenfamilie en werkt veel samen met gevogelte. Dan is het niet zo vreemd dat ze, na veelvuldig contact, de ziekte overneemt.

Het wordt pas echt gevaarlijk als de vogelgriep kan worden doorgegeven van zoogdier op zoogdier. En precies dat lijkt vorige maand te zijn gebeurd op die Spaanse nertsenfokkerij.

De nertsen waren besmet met H5N1, ook bekend als variant 2.3.4.4b, die in 2020 werd ontdekt. Sindsdien is die vorm van het virus over de hele wereld verspreid geraakt.

Hoewel het, zoals bij het Cambodjaanse meisje, niet ongebruikelijk is dat zoogdieren vogelgriep oplopen na direct contact met besmette vogels, toonde de nertsenfarm bewijs van overdracht tussen de nertsen zelf. "Ongekend onder zoogdieren", zo [schreef](#) Columbia University professor Zeynep Tufekci in The New York Times.

Na onderzoek bleek dat de nertsen een mutatie van het virus hadden, die beter dan ooit in staat is om te overleven in zoogdieren. Het lijkt in ieder geval de eerste keer te zijn dat een dergelijke zoogdier-naar-zoogdier overdracht plaatsvindt buiten een laboratoriumomgeving.

Het zorgwekkende daaraan? Als het virus het bij nertsen kan, kan het dat ook bij ons.

Bezorgde virologen

Het aantal wetenschappers die de wereld waarschuwen voor het gevaar neemt week na week toe.

"Moeten we meteen in paniek schieten? Nee", zegt Dr. Chrissy Eckstrand, een veterinaire patholoog in de VS. "Maar moeten we erg waakzaam en voorbereid blijven? Ab-so-luut."

"Iedereen die iets probeert te voorspellen over griep is een beetje dom en is nog niet zo lang in het veld", liet een Japans epidemioloog zich ontvallen. Of anders gezegd: nu beweren dat er totaal geen gevaar is, is absurd. Je weet nooit wat er gaat gebeuren, dus kunnen we maar beter voorbereid zijn op een doemscenario.

Tom Peacock, gerespecteerd viroloog aan het Imperial College London, [vertelde](#) in Science dat er nu "een duidelijk mechanisme is om een H5-

pandemie te starten". En de Nederlandse viroloog Marion Koopmans zei op Twitter dat "we met vuur spelen".

Versmeltende varianten

Wat nog het meest zorgwekkende is aan die hele vogelgriep, is het gemak waarmee dat virus muteert. Erger zelfs: het kan zonder al te veel moeite 'versmelten' met een andere variant of virus, en op die manier plots bijzonder besmettelijk worden.

Dat gaat als volgt: verschillende griepstammen die tegelijkertijd een persoon besmetten, kunnen gensegmenten uitwisselen. Ze versmelten als het ware tot een nieuw virus, dat de 'sterktes' van beide ziektes kan bevatten. Op die manier kunnen er makkelijk nieuwe, meer overdraagbare, en gevaarlijkere varianten ontstaan.

Stel dat een nertsen- of kiekenboer een gewoon griepje heeft, maar vervolgens ook besmet raakt met H5N1. Dan kan dat al voldoende zijn om een nieuwe pandemie te ontketenen.

Hoe meer soorten dieren besmet raken met H5N1, hoe meer mogelijkheden het virus heeft om op mensen over te springen. Het incident in de nertsenfokkerij is volgens de BBC een van de 119 uitbraken onder dieren sinds oktober 2021.

Zorgen maken?

Uit cijfers van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) blijkt dat er in de afgelopen 20 jaar meer dan 850 gedocumenteerde menselijke besmettingen met H5N1 zijn geweest. Die liepen waarschijnlijk allemaal het virus op door rechtstreeks contact met het speeksel, slijm en/of uitwerpselen van besmette vogels.

Van die gevallen hebben er 457 tot de dood geleid, wat H5N1 een Case Fatality Rate (CFR) van meer dan 53% (!) geeft. En hoewel de Infection Fatality Rate (die ook rekening houdt met niet-gerapporteerde asymptomatische gevallen) misschien niet zo hoog zou zijn, bestaat er geen twijfel over dat dit virus een ernstige nieuwe gezondheids crisis kan veroorzaken. Zeker als het een manier vindt om van mens op mens over te gaan.

In 2008 [schreef](#) een groep Canadese onderzoekers dat de CFR van een gemuteerde vogelgriep pandemie tussen 14 en 33 procent zou liggen. En dat zou de COVID-19-pandemie er doen uitzien als een flauw, onbeduidend grapje.

